

Skolan går som en dans

Text: Eva Ros
Bild: Mats Jonell

Få skolor har dans på schemat och inga i den omfattningen som man har i Enköpings. Där dansar sexhundra elever, pojkar och flickor. Det är inte fråga om sällskapsdans eller klassisk dans. Utan det handlar om estetisk upplevelse och det konstnärliga uttrycket.

”Sitt stilla”, ”Håll dig lugn” eller något liknande möter inte de 22 barnen från åk 2, som kommer till sin obligatoriska veckokolektion i dans på Enköpingskolan. I stället möter de levande musik och Inger Bergström, ackompanjator och Cecilia Dahlgren, danspedagog.

44 ögon följer uppmärksamt Cecilias instruktioner och de koncentrerar sig på att göra rörelserna och lyssna till musiken. Tempot är högt.

– Utgångspunkten är kroppens naturliga rörelse, säger Cecilia och att man får upptäcka dansen genom kroppen. Att nå kroppsmedvetenhet är viktigt, att lära sig behärska sin kropp stärker självförtroendet.

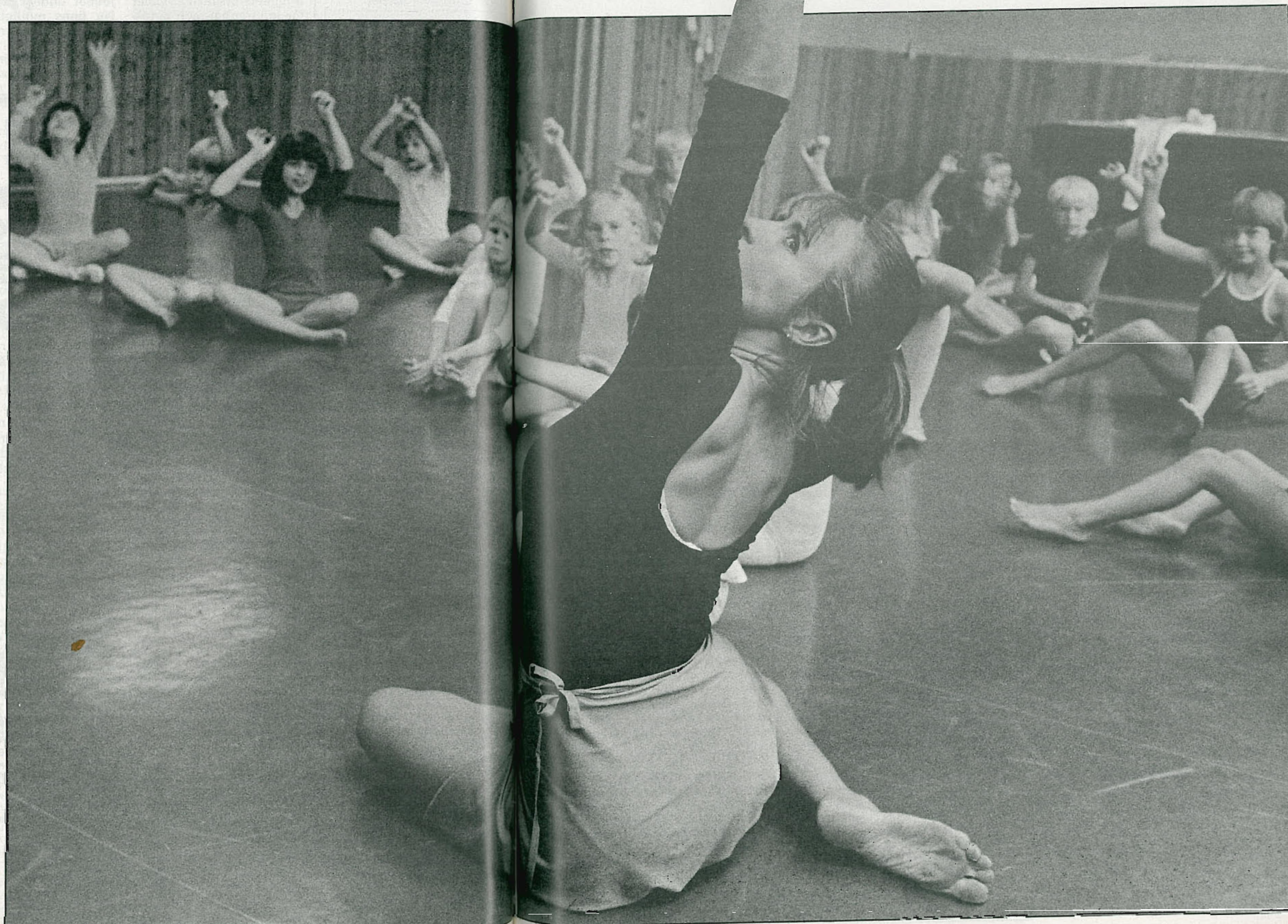
– Lektionerna är inte identiska, utan vi arbetar mycket med det intuitiva. Inte heller arbetar vi prestationsinriktat. Här är barnens rörelser det väsentliga.

Cecilia arbetar med vad hon kallar chockpedagogik, dvs snabba tempo- förändringar för att skapa dynamik, inte för långa sekvenser av någonting i följd. Hon försöker också ge barnen ett annat ”alfabet” än det gängse.

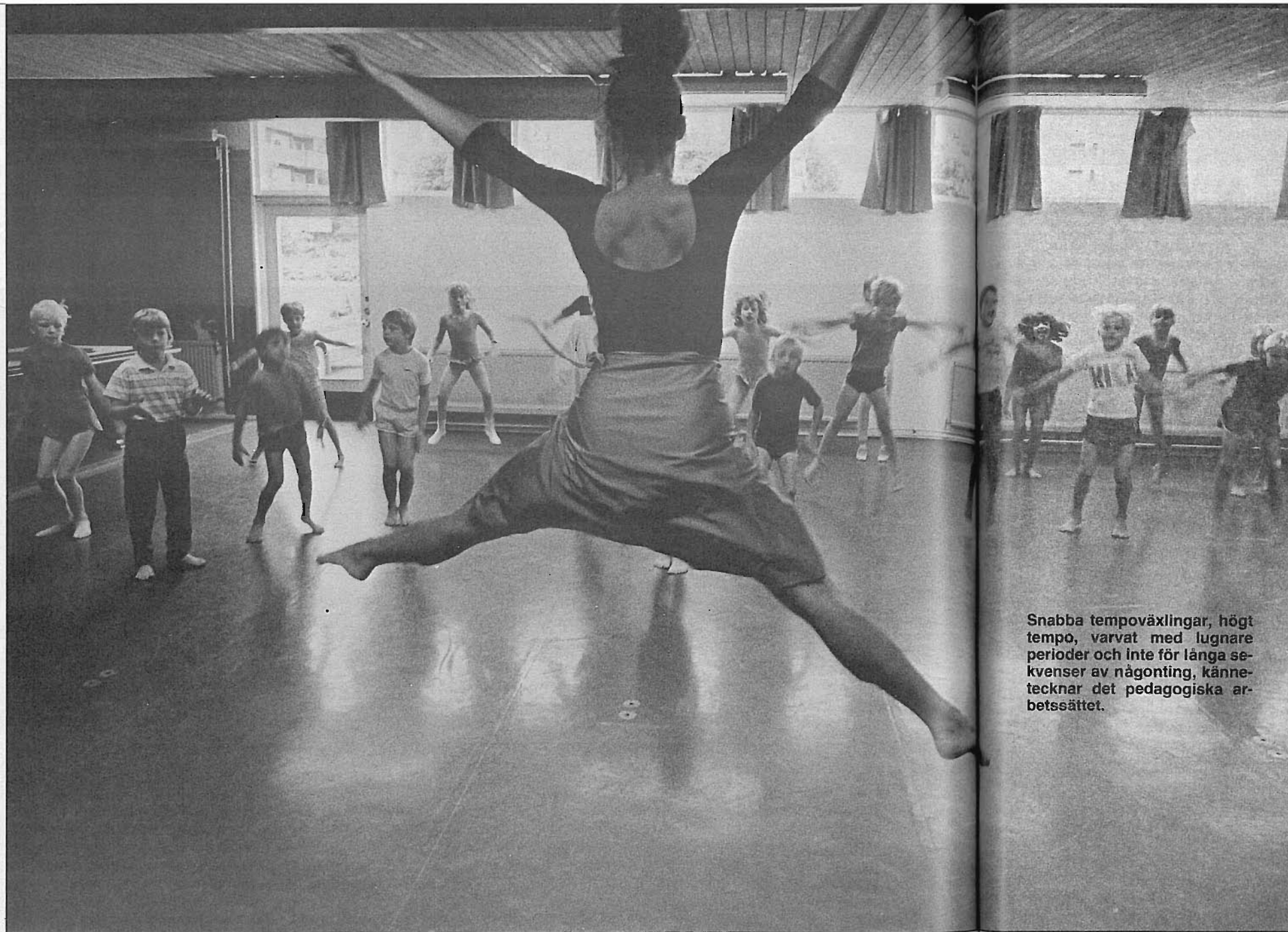
– Det vill säga lära dem sin egen kropp, ge kroppsmedvetenhet, säger hon. Till att börja med är jag styrande, men sedan är det den egna fantasin och impulserna från musiken, som ska vara styrande för hur man uttrycker sig. Det här ger möjlighet till en helt annan inställning till livet, till ett sätt att vara och förhålla sig.

Barnens frirum

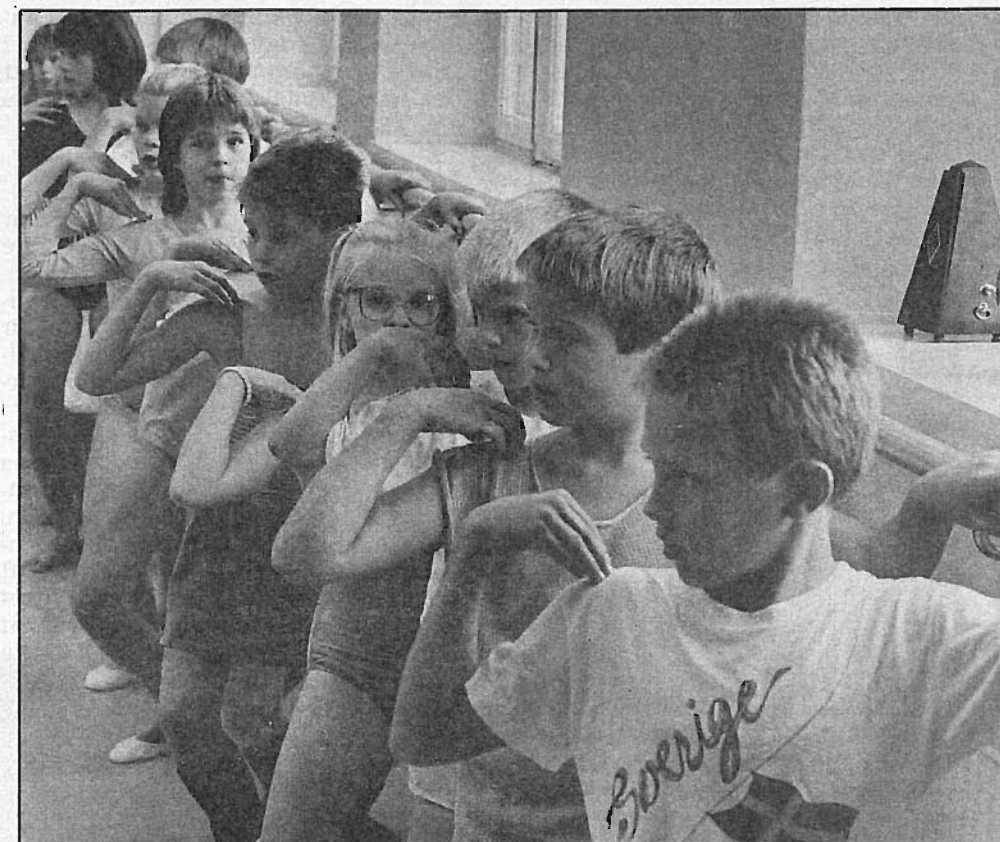
– För mig är det viktigt att förmedla dansens kraft och att ge barnen en ohämmad upplevelse av sig själva. Genom det höga tempot och de snabba växlingarna har de inte tid att kika på varandra. Utan de kan helt ge sig hän åt att uttrycka sig själva genom

Fortsättning på sid 12

Snabba tempoväxlingar, högt tempo, varvat med lugnare perioder och inte för långa sekvenser av någonting, kännetecknar det pedagogiska arbetssättet.

Efter den obligatoriska dansen, kan eleverna välja att gå en fortsättningskurs i dans i musikskolans regi. Många gör det, också pojkarna. Barnen Fackläraren träffar är odelat positiva till dans i skolan. "Jätteroligt, kul, bra" är omdömen de fäller.

dansen. Det här blir ett frirum som ger möjlighet till personlig utveckling.

– Det är också viktigt att stryka under att estetiska ämnen har ett värde i sig, fortsätter hon, därför att de stimulerar till känslor och fantasi.

Entusiasm och eldsjälar

Dans har inte alla barn haft tillgång till tidigare. Utan det har varit ett privilegium för fåtalet. Men genom den här modellen når man bredden och det är viktigt.

Mellan åren 1982–83 hade man en försöksverksamhet med mycket positiva resultat. Men utan eldsjälarna hade det inte gått. Exempelvis upptäckte man hösten 83 att dansskolan, som ligger under kommunala musikskolan, var struken ur budgeten. Det var den vanliga visan – penningbrist.

– Men om vi bara kunde få några procent av det, som idrotten får, skulle det vara bra, säger Cecilia, en av eldsjälarna.

Det blev krismöte med de lokala po-

Dans gör skolarbetet lättare?

Verksamheten har utvärderats med stöd av Danshögskolan, av psykologen Gertrud Ericson, Uppsala, dels under försökstiden, dels sedan den permanentades. Hon sammanfattar sina resultat så här:

– De visar att alla inblandade är mycket positiva. Det finns också tecken som tyder på att dans underlättar övrigt skolarbete, åtminstone enligt lärarnas uppfattning. Flera föräldrar berättar också om vilken betydelse det haft för barn med motoriska problem. Barnen tycker dans är roligt och att de orkar bättre.

– Det tycks vara så att barn med

problem genom att delta i dans, så får det effekt på övrigt skolarbete. Men i de aktuella klasserna har man också satt in andra åtgärder, så det kan vara svårt att urskilja exakt vad, som gett effekt. Troligen är det de samlade åtgärderna.

Bra om klassläraren deltar

Den andra utvärderingen, som Gertrud gjort, är ännu inte riktigt klar.

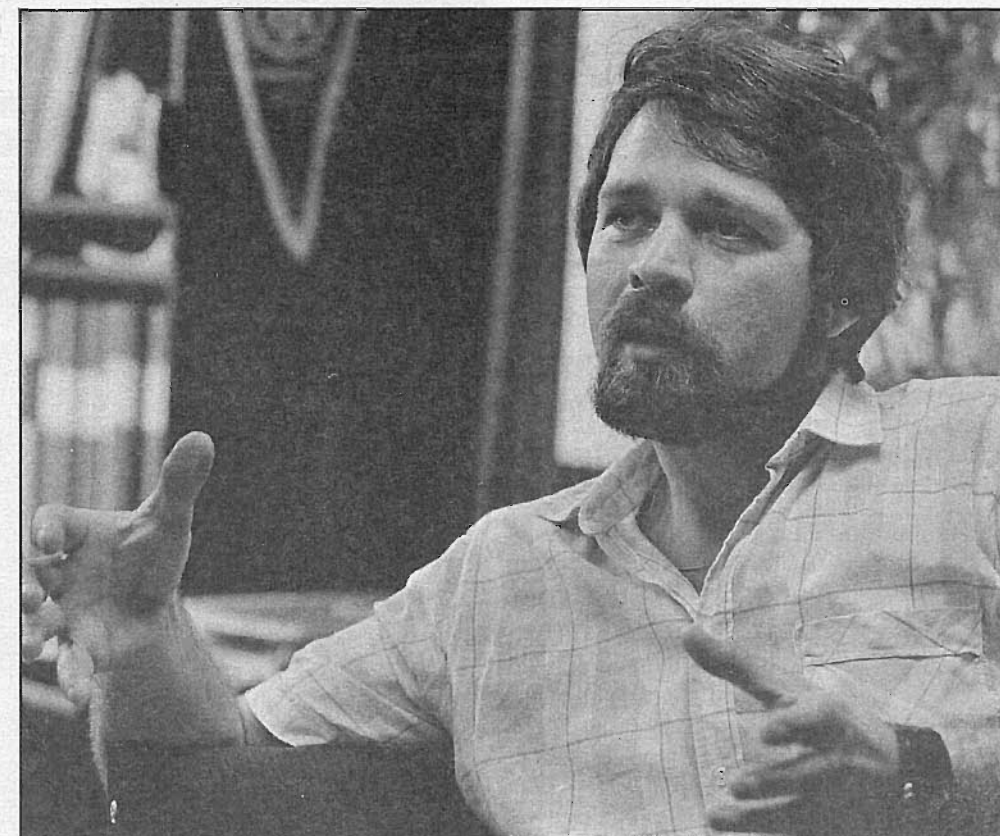
– Men några saker kan man redan nu se, säger hon. Det är fördelaktigt om klassläraren deltar. De flesta klasslärare gör det. Ämnet får större tyngd, status.

litikerna. Och resultatet blev positivt. Så från och med ht -84 fanns dans med en veckotimme på OÅ-tid på schemat i åk 2. Men från ht 1986 ska dans ligga i åk 1 för att sedan i åk 2 och 3 övergå till kompanjonlärarskap. Nu startar man också ett förskoleprojekt med musik. Barnen i Enköpings kommun får dans från förskolan upp till åk 3. Sedan har man möjlighet att gå fortsättningskurs i dans i musikskolans regi, som förresten heter Kommunala musik- och dansskolan.

Dans är livsbejakande

En annan eldsjäl är skolläkaren Gunnar Engsner med bakgrund som barnneurolog.

– Vi har så mycket information. Dans är en annan typ av information, där barnen lär sig ta emot instruktion och sedan utföra en rörelse efter den. Stimulering av detta slag verkar positivt på barnens förmåga att tillgodogöra sig läs- och skrivinläring. Dans är dessutom otroligt livsbejakande!

– Det är jätteskönt att få in dansen i kommunala musikskolan. Det är viktigt att den kommunaliseras, säger musikledaren Sune Löfgren. Dans och musik hör ihop. Vi har sett nytta för oss. Nu jobbar vi mer utåtriktat, exempelvis med föreställningar än vad vi gjorde tidigare.

– Att det inte finns några centrala avtal för dansverksamheten gör det svårt. Det är viktigt att sådana kommer till stånd och framförallt att undervisningsskyldigheten på 29 vtr sänks betydligt.

- Dessutom ger dansen barnen en möjlighet att lära känna den del av vårt kulturarv, som utgörs av gamla danslekar. Andra kulturer kan bli levandegjorda med danstraditioner. På så sätt kan verksamheten motverka den kommersiella kulturens passiva inflytande och öka barnens aktiva deltagande i kulturlivet.

Gertrud Ericson videofilmar också undervisningen i sitt utvärderingsarbete.

- Slutsatserna av den första utvärderingen visade bl.a. att det är svårt med ekonomin inom skolans ram, förstärkningsresursen räcker inte och att dansskolan bör bli en kommunal angelägenhet, säger hon. Detta har nu också genomförts i och med att verksamheten permanentades.

- Det är påtagligt att barn, som annars är svåra att aktivera, kommer i gång, åger Gunnar Engsner, och att det har betydelse att det inte finns något prestationstänkande.

Inlärnin g underlättas

Ulla Teglund, klasslärare i åk 2, deltar själv i dansundervisningen. Det gör de flesta klasslärarna.

- Nybörjare kommer till skolan olika motoriskt utvecklade. En del är sena till exempel grovmotoriskt, vilket kan göra det svårt att följa undervisningen.

- Genom att man tränar sitt kroppsmedvetande och behärskar rörelserna blir man tryggare och kan lättare koncentrera sig på skolarbetet, säger hon. Barn med dålig motorik, måste koncentrera sig på den. Det går det åt kraft till, så det kanske inte finns så mycket kvar till undervisningen. Jag tror att man genom dansen kan underlätta den övriga inlärnin g.

Inga pojk- och tjejbaciller längre

- Det är också positivt att de får sina rörelsebehov tillgodosedda och att de får tillfälle att bearbeta kamratrelationer. En annan positiv effekt är att pojkar och flickor hittar varandra snabbt och att könsbarriärer bryts.

Ulla tycker det är bra att börja med

dans direkt i ettan. Annars går ett helt år förlorat. Hon anser att hon själv har nytta av att delta i sin egen undervisning.

- Nu drar jag mig inte för att göra avbrott för rörelser i det vanliga arbetet, om jag ser att det behövs, säger hon.

Skolan ska fostra en allsidig människa

- Det är viktigt att påverka skolans sätt att tänka, som idag är alltför arbetsmarknadsinriktat, säger Irene Montero, informationssekreterare i Svenska Danspedagogförbundet. Det är viktigt att skolan fostrar en allsidig människa som är kreativt intresserad och levande och har förmåga till sinnliga upplevelser.

Svenska Danspedagogförbundet har skrivit till utbildningsdepartementet för att söka få igång dans i skolorna inom ramen för den 15 miljoners satsning, som regeringen gör på kultur i skolan.

- Vi är väldigt intresserade av utvecklingsprojekt på dansområdet, säger departementsrådet Peter Honeth. Vi har talat om att dans ska vara ett prioriterat område. Nu får vi sätta oss och diskutera tillsammans med intressenterna.

- Det vore bra om dans kunde komplettera musikskolan och arbeta efter samma principer, så att den når alla.

På besök hos USAs största lärarfack

I maj besökte Gunilla Runnquist och Jörgen Lindholm USAs största lärarorganisation National Education Association, NEA. De är båda medlemmar i SFL. Gunilla är vice ordförande i AB-distriktet och Jörgen är ledamot av SFLs förbundsstyrelse. Resan gjordes med stöd av ett stipendium från TCO.

Gunilla och Jörgen berättar i en serie artiklar om de amerikanska lärarnas fackliga verksamhet.

Läraman trycker på politikerna

Vi står i hallen utanför senatens plenisal och småpratar. Plötsligt kommer en distingerad äldre herre med tunt silvervitt hår ut efter en voting. Han har som alla de mest TV-bevakade senatorerna ljusblå skjorta och röd slips, det gör sig bäst i det mediet. En handfull lobbyist samlas snabbt runt honom, som flugor på en sockerbit.

Det är senator Robert C Byrd från West Virginia, demokraternas minoritetsledare som skall tacka lobbyisterna efter striden.

- Den här gången förlorade vi med 51-47. Tack för ert stöd i denna fråga.

Han sträcker fram händerna, tar alla i hand och återvänder till nästa debatt. Den långdragna kampen mellan demokrater och republikaner i den amerikanska kongressen går vidare.

Lobby = förrum

I den vackra salongen utanför vicepresident George Bushs arbetsrum håller lobbyisterna till. I dag har ett trettiotal, mest från fackliga organisationer, kommit för att bevaka sina intressen. Men även presidentens egna inpinkare är där.

Forts nästa sida ➡

Den här vackra salongen är lobbyn (förrummet) till senatens plenisal. Herrn i röd slips är senator Robert C Byrd, demokraternas minoritetsledare. Lobbyisterna bildar snabbt en ring runt honom.

Dale Lestina (som syns bättre på omslagsbilden) är chef för NEAs sex heltidsanställda lobbyist. Foto: Gunilla Runnquist.

FRÄSMASKIN FNG 32 CNC

- Kurvstyrd i tre axlar med programmering direkt vid maskin med TNC dialogsistem

Några data:

Längdrörelse 500 mm
Tvärrörelse 350 mm
Vertikalrörelse 370 mm
Horisontal- och vertikal spindel med kona ISO 40
Steglös spindelhastighet max 3150

KONTAKTA OSS FÖR YTTERLIGARE INFORMATION ELLER ANBUD

TJECKO SVEA AB

Box 78, 731 22 Köping Tel 0221-182 80, Telex 40692

